kultur&nöje

Martin Aagård
Kulturred
telefon 023-935 47 eller 073-925 32 37
fax 023-936 09
e-post martin.aagaard@falukuriren.se
adress Falu Kuriren (Box 265) 791 26 FALUN

Göran Pettersson
Nöjesred
telefon 023-935 67 eller 073-925 32 30
fax 023-936 09
e-post goran.pettersson@falukuriren.se
adress Falu Kuriren (Box 265) 791 26 FALUN

Scooterdans i Kupolen

Till Kupolen. *Springsteen fick Nya Ullevis betongfundament att vika sig. Hur det ska gå när tyska monstertechnotrion Scooter kommer till Kupolen nästa helg återstår att se. Men att det är ett riktigt fett artistbesök som väntar råder det inga som helst tvivel om.*

BORLÄNGE.
Nästa lördag förvandlas Kupolen till stor internationell dansklubb. Då kommer tyska monstertechnogruppen Scooter till Borlänge. För att göra enda spelningen i Skandinavien i år.

Ingen som befunnit sig i närheten av ett dansgolv de senaste åren har kunnat undgå Scooters stenhårda, extremt tyska rådansmusik. Hyper hyper, Move your ass, Back in the UK, Faster harder scooter, ja i stort sett alla singlar trion släppt har blivit giftna danshitar och flitigt spelade.

Och nästa helg kommer alltså H.P. Baxxter, Rick Jorda och Axel Coon till Kupolen för att uppträda live.

Arrangör för konserten är Örjan Eriksson från Mora, som tillsammans med en vän och kollega i Malmö lyckats boka in Scooter för en enstaka Sverigespelning. Örjan har tidigare jobbat med evenemang som Luciafestivatt i Älvdalen och eftersom han även jobbar som discjockey har han kunnat konstatera att Scooter går hem hos danspublik.

■ *Hur fixade ni det här?*
– Vi har jobbat hårt och länge på att få hit dem till Sverige, och det är väl mest Henrik i Malmös förtjänst att vi lyckats. Det är han som har haft direktkontakten med gruppens manager.
– Till sist fick vi lägga ett bud och de accepterade det.

■ *Och hur mycket kostar det att få hit Scooter?*
– Nja, det vill jag nog inte avslöja. Men det handlar inte om några småpengar. Och vi har fått chartra ett jetplan så vi kan flyga dem direkt till Borlänge från Tyskland samma dag som konserten är.

■ *Varför valde ni just Borlänge och Kupolen som konsertplats?*
– Vi vill ha in mycket folk. Och vi har väl fått lite klagomål från folk i Stockholm och Göteborg för att det inte händer där i stället, men det verkar som om många kommer att resa hit.

■ *Hur många biljetter har ni sålt i förköp hittills?*
– Det är väl närmare 2 000 nu. Och det är helt klart att intresset är stort för vi får förfrågningar om biljetter från både Norge och Danmark.

GÖRAN PETTERSSON

Intellektuell thriller

BÖCKER
Michael Frayn
Med huvudet före
Översättning: Thomas Andersson
Wahlström & Widstrand

Äkta vara. *Det här är i alla fall en äkta Pieter Breugel. "Ikaros fall". Ikaros sprattlar i vattnet nere till höger. Med huvudet före.*

Konsthistorien är fylld av försvunna verk. Ibland dyker något av dem plötsligt upp, skapar sensation och går för enorma summor på auktion och hamnar kanske till sist på museum.

I Med huvudet före leker den engelske författaren Michael Frayn med vad som skulle kunna hända om ett av Pieter Bruegels saknade mästerverk återfanns.

Filosofen Martin Clay får av en slump syn på en smutsig och nersotad målning hemma hos en buffelig och obildad godsherre. Martin, som när drömmar om att bli konsthistoriker som sin hustru, är absolut säker på att han upptäckt en Bruegel.

Han blir besatt av sitt fynd och med list, lögner och komplicerade finansiella affärer gör han allt för att själv lägga beslag på tavlan. Hans övermod och girighet vet inga gränser, inte ens när hans äktenskap hotas av hans intrigerande.

På ett ytligt plan händer inte särskilt mycket i denna begåvade och underhållande roman – mycket kompetent översatt av Thomas Andersson. Den skulle kunna beskrivas som en intellektuell thriller, en sorts Rosens namn med handlingen förlagd till ett samtida och lantligt Storbritannien.

Någon action att tala om blir det inte förrän alldeles på slutet, och redan på första sidan har Frayn avslöjat att det hela kommer att sluta illa. Andå är det ytterst spännande, inte minst på det moraliska och filosofiska planet.

För varje litet steg Martin tar för att förverkliga sin maniska dröm om rikedom och ära kommer katastrofen obevekligt närmare. Det skulle kunna vara ganska beklämmande om det inte vore för Frayns humor, som är av den akademiska och lite torrt ironiska sorten, levererad i en ton som är helt rätt för den här mångbottnade historien.

Parallellt med Martins berättelse löper historien om Bruegel och 1500-talets Nederländerna, svårt plågat av spansk ockupation och inkvisition.

Intelligent och med lätt hand gör Michael Frayn kopplingar mellan historia och nutid, mellan konst och liv och mellan Martins förehavanden och det som utspelas på Bruegels målningar.

Men är det verkligen en Bruegel och vad händer med målningen till sist? Läs själv – de timmar det tar att få svar på de frågorna är väl använd tid.

EVA JOHANSSON

NOTISER

Annan trumpet ljuder i kväll

● FALUN. Gustavo Bergalli som inledde förra höstens jazzsäsong på Folkets Hus i Falun skulle ha kommit även i kväll för att spela på sin trumpet. Så blev det inte. Men resten av kvällens kontrakterade musikanter kommer. Det innebär att de som beger sig till restaurang Elsborg i kväll får höra trumpetaren Ann-Sofi Söderqvist tillsammans med Reidar Knudsens trio. Coolaste mannen på scen i kväll är – det vet alla som sett honom – Gus Dahlberg bakom trummorna i trion som i övrigt består av Lars Ekström på bas och Reidar Knudsen på piano.

Enya klar med skiva

● STOCKHOLM. Många ryser, men ännu fler jublar säkert när Eithne Ni Bhraonain nu gjort klar sin första studioskiva på fem år. Hon är mer känd under artistnamnet Enya och hennes skivor har sålts i nära en miljon exemplar bara i Sverige. I slutet av november väntas skivan släppas. FLT)

VÅR BETYGSSKALA
●●●●● Rock'n'roll
●●●● Mycket bra
●●● Bra
●● Godkänt
● Dåligt

Ahlbäckstipendiat skildrar kvinnors vardag

Johan Ahlbäckstiftelsen har utsett konstnären Ulla Wennberg, Stockholm, till årets pristagare. Konstnärspriset, som är på 10 000 kronor, delas ut årligen till en konstnär som arbetar i Johan Ahlbäcks anda.

Johan Ahlbäckstiftelsen i Smedjebacken förvaltar det konstnärliga arvet efter Johan Ahlbäck (1895–1973) som i sin konst skildrat Bergslagens miljöer och arbetsliv. Men medan han visar mannens arbetsvillkor fokuserar Ulla Wennberg på kvinnans vardag.

Gemensamt för de båda är intresset för kollektivet.

"Solidariteten och allvaret utesluter inte humorn och värmen. Och ibland blir Ulla bitsk, hon fräser och river. I grunden handlar hennes konst om kärlek och omsorg. Och om allt som hotar kärlek och omsorg," skriver en tidigare Ahlbäckspristagare - Stefan Teleman – i motiveringen.

Ulla Wennberg gör bilder om moderns och barnets gemenskap, om kvinnors utsatthet i en manligt aggressiv värld. Buttra, tvära bilder i svartvita, föga insmickrande träsnitt. Hennes bilder har efterhand utvecklats till ett slags emblematiska, enkla, vackra, teckenartade budskap till oss betraktare.

Ulla Wennberg är född 1948 i Lund, utbildad på Gerlesborgsskolan och Konstfackskolan Stockholm och är i dag bosatt i Stockholm.

MARIANNE TÖRNER

Legenden Lille Bror

Rykten rättas till i Christina Mattssons nya biografi

Lille Bror Söderlundh blev en legend redan under sitt korta 45-åriga liv. Fortfarande, 43 år efter hans död, är det nog många som associerar namnet "Lille Bror" med den leende värmlänningen.

BÖCKER
Lille Bror Söderlundh
Christina Mattsson
Atlantis

En biografi om tonsättaren har känts angelägen. Nu har Lille Brors sonhustru Christina Mattsson, även känd medarbetare vid Sveriges Radio, fyllt inte bara den bristen utan även publicerat en omfattande verkförteckning med intressanta sakuppgifter och kommentarer.

Det föreligger alltid risker när en anhörig tar sig an sådana här uppgifter. Berättelsen kan bli tendentiös. Christina Mattsson har emellertid i det mesta lyckats undgå sådana fällor.

Lille Bror föddes i Kristinehamn med namnet Bror Axel den 21 maj 1912. Farfar Sven Söderlund var länge organist och sångledare i missionsförsamlingen i Kristinehamn.

Fadern Wenzel spelade klarinett i ett av stadens musikkapell och när Lille Bror var tolv är bestämde fadern av sonen skulle ta fiollektioner.

När han 1926 blev postmästare i Charlottenberg, fick Lille Bror tillfälle att musicera med landsfiskal Gösta Johnssons fru Rut, som var skicklig pianist.

Vid det vackra sommarstället Erlingsrud vid sjön Hugn ladeS från till den säregna musikaliska poeten Lille Brors grundkaraktär.

På platsen fanns en minnessten med Carl Jonas Love Almquists namn, sedan denne i Erlingsrud hundra år tidigare hade försökt sig på ett "idealiserat bondeliv". Lille Brors tidiga bekantskap med Almquist bar god frukt i hans produktion. Han är den ende som skrivit pianostämmor till Almquists Songes.

Under åren i Arvika till realexamen 1929 hade Lille Bror förmånen att få fiollektioner av förre konsertmästaren vid hovkapellet, professor Lars Zetterqvist. Han hade även kontakter med rektor Valdemar Dahlgren vid Folkliga musikskolan i Ingesund.

I Jössehäradsbygden, hjärtat för den svenska folkmusiken, föddes konstnären Lille Brors livsmotto: "Folkmusiken är det enda vi har att växa i".

Tyvärr hann han bara med att studera fyra terminer vid Kungliga Musikhögskolan.

Karl Gerhard och andra fick syn på den både charmfulle och mångsidigt begåvade musikern, som drogs in i den ena produktionen efter den andra.

Det stora offentliga genombrottet var utgivningen av "När skönheten kom till byn" med Ferlintexter och "Den vackraste visan" med Nermantexter, båda 1939.

Efter ett kort tidigare äktenskap gifte sig Lille Bror samma år med den redan då berömda keramikern Lisbet Jobs.

Till den nu utgivna biografins stora förtjänster hör de detaljrika kapitlen om Lille Brors samarbete med Nils Ferlin, Evert Taube och Karl Gerhard samt produktion för olika genrer.

> ”Utflykten” från Leksand innebar ett trendbrott för hans nya skaparperiod

Från 1943 och framåt fick Dalarna äga tonsättaren med stationerna Västanvik i Leksand, Falun och Borlänge. I Leksand fann han den store samarbetskollegan i Rune Lindström. Snart bildade konstnärsvännerna den exklusiva kammarmusikföreningen Collegium Musicum Leksandense. Namnet uppfanns av latinaren Rune Lindström.

Den korta akademiska utbildningen fick Lille Bror besvär med, när han kring 1950 lade visepoken bakom sig och började komponera större och mindre verk för orkester, soloinstrument och körer. Men han hade en ovanlig förmåga att snabbt tillägna sig kunskap genom umgänget med sina medier.

Spela folkmusik på fiol hade han i blodet, när han i Leksand började spela med Knis Karl Aronssons spelmanslag. Men konsten att skriva för körer lärde han sig först sedan han en tid arbetat som dirigent för Leksands manskör och Borganäskören i Borlänge.

I biografin noteras, att Lille Bror kom in i en kris hösten 1953. Det är en sanning med modifikation. Krisen gällde familjelivet, när Lille Bror mötte en tillfällig kärlek och bosatte sig i konstnären Tom Fahlroths lya vid Stora torget i Falun med utsikt mot husen på andra sidan Faluån, där Dalarnas museum nu ligger.

Men "utflykten" från Leksand innebar samtidigt ett trendbrott för hans nya skaparperiod. Själv umgicks jag med honom dagligen månadsvis ibland. Det var i den lyan som han skrev violinkonserten. Men när verket uruppförDes vid den offentliga radiokonserten 12 december 1954, var "episoden" över och Lisbet var med oss andra i Gamla Musikaliska Akademiens stora sal vid Nybroplan.

När jag sista ansökningsdagen, 21 april 1955, för kommunal musikledartjänst i Borlänge reste med tåg till Leksand och dikterade Lille Brors ansökan, befann sig Lisbet i köket innanför rummet, där vi satt. När han med sin fina tuschpenna textade piktur skrivit ansökan, läste han upp den för Lisbet. Inom parentes kan nämnas, att jag hann tillbaka till Borlänge station strax före midnatt, sprang till posten och lade på brevet fem minuter före klockan 24. Därmed fick det godkänd datumstämpel.

Lille Bror kom alltså tillbaka till familjen.

Som kommunal musikledare i Borlänge hade han Västanvik som andra bostad. När jag sista kvällen – fyra dagar före hans död 23 augusti 1957 – satt med honom till klockan fyra på morgonen, berättade han, hur Lisbet och han hade besökt Vadstena. Jag blev förbluffad, då han tillsammans med hustrun i den heliga Birgittas miljö hade tillägnat sig något nytt. Han visade en aktuell tonsättning, Agnus Dei, för blandad kör. Han hade även börjat med en tonsättning för orgeln i Vadstena kyrka, där den ovanligt långa akustiken spelade en viktig roll i en sorts "punktmusik" med långa intervall mellan varje ton.

Till det allra bästa i boken hör, att författaren Ingrid Arvidsson i brev till Christina Mattsson berättat, var Lille Bror dog och som därmed tog död på ryktet med sömntabletten, som ännu får folk att påstå, att tonsättaren begick självmord.

En uppgift bör rättas i en eventuellt ny upplaga. När Borganäskören efter hemkomsten från Ryssalandsturnén 24 juli 1954 medverkade i det radiosända programmet Skansenkväll på Solliden, var där inte, som en tidningsanka i Dalarna uppgivit, 20 000 åhörare utan högst 10 000. Den som lockade den stora publiken var kvällens solist Evert Taube. Jag var själv där och övernattade med Lille Bror i Arvidssons våning, som han fått nyckel till.

Christina Mattsson har gjort en bedrift med sin biografi. Men några väldigt viktiga uppgifter finns inte med.

Som det brukar vara, så pekar en bok på behovet av en bok till.

SETH KARLSSON

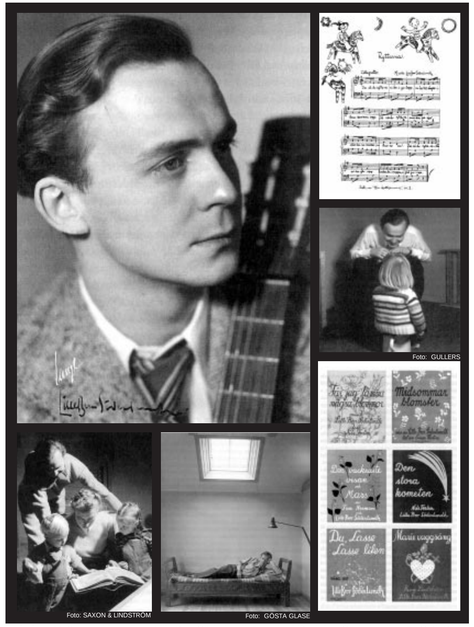

Ur boken. *Mattssons biografi om Lille Bror Söderlundh är en bedrift, skriver Söderlundhs vän Seth Karlsson. Men som det brukar vara så pekar en bok på behovet av en bok till.*

Lille Bror på omslaget till Husmodern nr 41 år 1940.

Foto: GULLERS

Foto: SAXON & LINDSTRÖM

Foto: GÖSTA GLASE

VÅR BETYGSSKALA
●●●●● Rock'n'roll
●●●● Mycket bra
●●● Bra
●● Godkänt
● Dåligt

”

”

PETTERSSON

Kenneth

COUNTRY

KLASSISKT

A

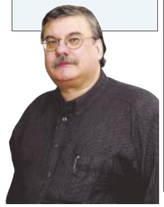

A

Jens Runnberg

A

KONST

Jonas Grönlund

Marianne Törner

DANSBAND

NOTISER